

dat ook hierin, nu ondanks den sterk toenemenden drang naar voorkoming van oorlog geen enkel rijk nog directe voorstellen in dien zin aan andere durft of kan doen, Engeland wederom voorgegaan is. Engeland is weder de baanbreker van de vredesbeweging; Engeland wijst weer den weg naar hogere algemeene beschaving; Engeland, met al zijn trouweloosheid en al zijn eigen-gerechtigheid, heeft weer de propaganda voor deze hooge gedachte over heel de wereld op zich genomen door een daad, door een voorbeeld.

Sommigen mogen brommen dat het nog niet veel is wat het Anglo-Amerikaansch verdrag bepaalt of dat de bepalingen er van te uitvoerig en te ingewikkeld zijn. Men mag hen voor mopperaars houden, als men bedenkt, waarmee wij vredesvrienden in Europa ons moeten troosten: hoe sterker de legers, hoe grooter de risico en de verantwoordelijkheid en dus hoe geringer de kans op oorlog, en dergelijke. Bovendien, wat verantwoordelijkheid betreft — gevoelt men niet onmiddellijk hoe reusachtig veel groter die wordt voor het land dat eenmaal door een arbitrage-verdrag verbonden is geweest?

Geschillen over geldvorderingen van meer dan £ 100.000 (als het minder geld betreft, schijnt er geen gevaar voor oorlog bestaanbaar geacht te worden) zullen door drie scheidslieden worden beslecht, wier benoeming tot in bijzonderheden is geregeld. Zelfs de koning van Zweden en Noorwegen komt er bij te pas en wordt dus in zekeren zin persoonlijk bij de vredeszaak betrokken. Als het conflict grondgebied betreft, zijn de waarborgen voor bevredigende uitspraak nog versterkt. Drie leden van het scheidsgerecht worden door het Engelsche, drie door het Amerikaansche staatshoofd benoemd uit de hoogste rechtscolleges der twee landen. Vijf hunner moeten 't eens zijn om de uitspraak onvoorwaardelijk bindend te maken; is er een gewone meerderheid dan bestaat er voor de partijen gelegenheid tot verzet binnen den tijd van zes maanden. In elk geval, ook dus als er geen meerderheid in het scheidsgerecht te verkrijgen is, zullen de partijen — en dit is een van de belangrijkste bepalingen van het geheele tractaat — geen vijandelijkheden beginnen, alvorens een hunner of beiden de bemiddeling van een of meer mogendheden hebben ingeroepen.

Het verdrag is natuurlijk nog maar voor een bepaald aantal jaren (vijf) gesloten en opzegbaar. Het is een proefneming. Maar het is er: een werkelijk, regelmatig tractaat, niet van vriendschap, niet defensief, maar tegen den oorlog. Hier zijn de twee eerste regeeringen, die meer hebben gedaan dan geredeneerd over de zegeningen van den vrede of direct dreigende oorlogen voorkomen; die zich zelve voor de toekomst, voor onbekende gevallen hebben gebonden aan een beslissing door een andere macht dan door het zwaard en die dit laatste middel om gelijk te krijgen, uitdrukkelijk hebben buitengesloten.

Men moet bijna hopen dat dit verdrag zware schokken te verduren zal hebben en dat het dien weerstand zal kunnen bieden. Des te sterker zal het als voorbeeld werken. Als er dan in de twintigste eeuw toch werkelijk eens zoo iets als een ontwapening zou kunnen beginnen!...